

Міністерство
цифрової трансформації
України

Експертне обговорення плати за надання адміністративних послуг

Проблеми, пов'язані із чинним регулюванням адміністративного збору в Україні

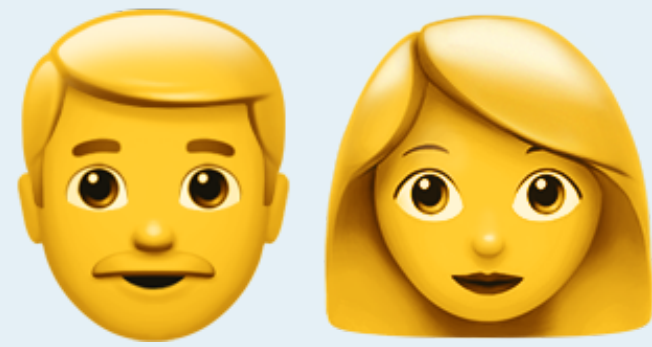

Для держави:

- розміри адміністративних зборів не є «гнучкими»
- на багато адміністративних послуг встановлено низький розмір адміністративного збору, який в рази нижче витрат на його адміністрування;
- недоотримання коштів суб'єктами, що надають адміністративні послуги, що впливає на їх стійкість та якість надання відповідних послуг

Проблеми, пов'язані із чинним регулюванням адміністративного збору в Україні

Для споживачів:

- необґрунтовані розміри адміністративного збору за деякі послуги
- непрозорість системи розрахунку розмірів зборів
- встановлення та вимога сплати не передбачених законодавством платежів за надання адміністративних послуг
- недостатнє фінансування системи спричиняє зниження якості надання цих послуг

Проблеми, пов'язані із чинним регулюванням адміністративного збору в Україні

Для органів місцевого самоврядування:

- недостатність ресурсів для забезпечення організації надання адміністративних послуг, оскільки більшість послуг місцевого самоврядування визначені законами як безоплатні для суб'єктів звернення або розміри зборів також є невиправдано низькими

Чинне правове регулювання адміністративного збору в Україні

Відповідно до статті 11 ЗУ «Про адміністративні послуги» розмір плати за надання адміністративної послуги (адміністративного збору) і порядок її справляння **визначаються законом**

У законодавстві використовуються різні терміни «адміністративний збір», «державне мито», «річна плата», «збір», «плата» тощо

Законодавством не визначені єдині підходи, методика для визначення розмірів плати за надання адміністративних послуг

Порядок та періодичність перегляду розміру зборів не врегульовані законодавством. Розміри зборів роками не переглядаються

Окремі розміри адміністративного збору прив'язано до відповідних розрахункових одиниць, наприклад: «прожитковий мінімум встановлений для працездатних осіб на 1 січня календарного року»; «неоподатковуваний мінімум доходів громадян»; «мінімальна заробітна плата» тощо

Дослідження міжнародного досвіду проведено з метою

- Встановлення загальних принципів формування вартості адміністративних послуг у різних країнах
- Пошуку успішних прикладів та моделей розрахунку та встановлення розмірів адміністративних зборів
- Встановлення механізмів збалансування видатків на надання адміністративних послуг та плати за них

Дослідження плати за адмінпослуги на основі досвіду таких країн

США

Нова Зеландія

Фінляндія

Естонія

Німеччина

Австралія

Велика Британія

Ірландія

Шотландія

Швейцарія

Канада

Досліджено досвід врегулювання таких питань

- 1 Мета плати за надання адміністративних послуг
- 2 Основні принципи, якими керуються при обчисленні розміру плати за надання адміністративних послуг
- 3 Чинники, які враховують при визначенні розміру плати за надання адміністративних послуг
- 4 Підходи до розрахунку плати за надання адміністративних послуг
- 5 Періодичність перегляду плати за надання адміністративних послуг
- 6 Яким органом та НПА визначається розмір плати за надання адміністративних послуг
- 7 Методика розрахунку розміру плати за надання адміністративних послуг

1

Мета плати за надання адмінпослуг

Переважає більшість країн визначає мету плати за надання адмінпослуг таким чином:

Податки – це вигоди для всього суспільства, плата за послуги – це особисті вигоди (переваги)

Плата за послугу є питанням вибору.
Податки не є питанням вибору

Соціальна справедливість: платники податків не повинні субсидувати споживачів послуг

Мета плати за послугу – покрити частину або всю вартість послуги, яка є персоналізованою вигодою

Розмір плати має бути співрозмірним вартості послуги. Але витрати на певні послуги можуть субсидюватися

2

Основні принципи, якими керуються при обчисленні розміру плати за надання адмінпослуг

Послідовність – при визначенні витрат повинні завжди застосовуватися однакові принципи оцінки, методи бухгалтерського обліку;

Продуктивність – оптимальне використання ресурсів держави для досягнення найкращих результатів для отримувачів послуг

Ясність – визначення витрат має бути ясним і недвозначним, що дозволяє отримати правильне і чітке уявлення

Підзвітність - організація підзвітна парламенту та громадськості. Щоб бути відповідальним, суб'єкти господарювання повинні забезпечити прозорий процес визначення витрат та встановлення плати

3

Чинники, які враховують при визначенні розміру плати за надання адмінпослуг

Переважає більшість країн при визначенні розміру плати виділяє такі чинники:

Попит на послугу

Собівартість послуги

Витрати на збір (адміністрування) плати

Економічне та соціальне значення послуги

Доступність послуг (територіальна, фінансова)

Інфляція

4

Підходи до розрахунку плати за надання адмінпослуг

Вартість адміністративної послуги не може бути нижче собівартості (за виключення плати за послуги, що мають соціальне значення)

Визначення розміру плати враховуючи її собівартість

Для розрахунку собівартості використовують такі підходи:

- ✓ **Витратний принцип** передбачає, що ставка збору повинна покривати, як мінімум, прямі витрати і, певною мірою, непрямі витрати на надання послуги
- ✓ **Принцип еквівалентності** враховує цінності послуги і отриманої від неї вигоду. Використовується при неможливості застосувати витратний принцип
- ✓ **Часовий принцип** – при визначенні розміру собівартості послуги необхідно встановити скільки часу в середньому займає виконання процедур для її надання

Визначення розміру плати враховуючи її соціальне значення

Повністю прибуткові послуги

✓ Виключно персональні вигоди

Платні послуги. Несубсидні

✓ Переважно персональні вигоди

✓ Персональні/ суспільні вигоди

На безоплатній основі. Субсидні послуги

✓ Суспільні/ персональні вигоди

✓ Суспільні вигоди

5

Періодичність перегляду плати за надання адмінпослуг

Нова Зеландія

Щорічно

Шотландія

Раз / 3-5 роки

Канада

Періодично, враховуючи різні чинники, зокрема інфляцію

6

Яким органом та НПА визначається розмір плати за надання адмінпослуг

	 Австралія	 Велика Британія	 Естонія	 Німеччина	 Швейцарія
Орган, який затверджує вимоги до плати	Уряд	Парламент, Уряд	Парламент	Федеральні органи	Парламент
Орган, який затверджує розмір плати	Орган, відповідальний за надання послуг	Орган, відповідальний за надання послуг	Парламент	Федеральні органи у сфері їх діяльності Органи місцевого самоврядування	Уряд, місцеві органи виконавчої влади Органи місцевого самоврядування
НПА, яким це регулюється	Акти Уряду та органів, відповідальних за надання послуг. На рівні держави є Методика щодо відшкодування витрат	Акти Уряду, органів, відповідальних за надання послуг, органів місцевого самоврядування. На рівні держави є Методика щодо відшкодування витрат	Закон	Загальні принципи – на рівні Закону, Акти федеральних органів та органів місцевого самоврядування	Закон Акти Уряду, органів, відповідальних за надання послуг, органів місцевого самоврядування

	 США	 Канада	 Фінляндія	 Нова Зеландія
Орган, який затверджує вимоги до плати	Конгрес США Підходи до формування розміру плати мають відповідати актам Президента США	Парламент Казначейська Рада	Уряд	Урядова структура (Комітет), яка діє на підставі повноважень, наданих парламентом
Орган, який затверджує розмір плати	Орган, відповідальний за надання послуг	Міністерство, федеральний орган, Казначейська Рада	Орган, відповідальний за надання послуг	Орган, відповідальний за надання послуг
НПА, яким це регулюється	Акти органів, відповідальних за надання послуг. На рівні держави є Методика щодо відшкодування витрат	Закон Акти органів, відповідальних за надання послуг. На рівні держави є Методика щодо відшкодування витрат	Урядом затверджуються загальні принципи, а розміри зборів - актами органів, відповідальних за надання послуг	Акти Уряду та органів, відповідальних за надання послуг. На рівні держави є Методика щодо відшкодування витрат

7

Методика розрахунку розміру плати за надання адмінпослуг (за принципом відшкодування витрат)

 <p>Австралія</p>	 <p>Велика Британія</p>	 <p>Нова Зеландія</p>	 <p>Естонія</p>	 <p>Канада</p>	 <p>США</p>	 <p>Швейцарія</p>
<p>За деякими виключеннями, ціна на послугу має компенсувати всі видатки на надання цієї послуги</p>	<p>Плата за надання послуги має компенсувати витрати на її надання. Тому для визначення плати за надання послуги має бути проведений аналіз витрат та підготовлена модель видатків</p>	<p>Фундаментальним принципом формування вартості послуги є покриття видатків на надання послуги</p>	<p>Розмір державного мита визначається виходячи з витрат, понесених при наданні послуги (витратний принцип)</p>	<p>Плата за послугу повинна мати пряме відношення до собівартості надання послуги</p>	<p>Вартість послуг, які надаються державними агенціями громадянам, до максимальної міри мають компенсуватися за рахунок стягнень з замовника послуги</p>	<p>Адміністративні витрати повинні обчислюватися за принципом повного відшкодування витрат</p>

7

Методика розрахунку розміру плати за надання адмінпослуг (за принципом еквівалентності та суспільних інтересів)

 <p>Австралія, Велика Британія</p>	 <p>Нова Зеландія</p>	 <p>Естонія</p>	 <p>Швейцарія</p>
<p>Бажання компенсувати вартість з боку держави, керуючись попитом на послугу в інтересах суспільства</p>	<p>Видача оригіналів свідоцтва про народження, смерть, шлюб та розлучення – безкоштовно</p>	<p>З міркувань, що представляють суспільний інтерес може бути визначена нижча плата або звільнення від плати</p>	<p>Якщо адміністративний акт здійснюється в основному в інтересах суспільства, плата не стягується. Якщо суспільний інтерес явно переважає, плату слід зменшити або не стягувати</p>

○ Чи може плата за адмінпослуги перевищувати їх собівартість?

Естонія

✓ Так

Наприклад, плата за дозвіл на діяльність на азартні ігри встановлюється, виходячи з бажання обмежити коло організаторів азартних ігор за рахунок більш високого порогу входу і забезпечення більш ефективного нагляду за гральним сектором

Німеччина

✓ Так

Якщо державна послуга, що віднесена індивідуально, має грошову економічну цінність або грошову економічну вигоду для особи, на яку впливає послуга, ця вартість чи вигода можуть враховуватися на додаток до витрат

Швейцарія

✓ Так

Допускається помірно перевищення плати. Сума конкретної плати не може занадто далеко відходити від вартості конкретної послуги

Велика Британія, Шотландія

✓ Так

Реєстраційна Палата при наданні окремих послуг може встановлювати розмір плати для відновлення повної вартості кожної окремої послуги - враховуючи вартість капіталу в 3,5%

○ Підходи окремих країн до встановлення плати за окремі адмінпослуги

Народження дитини

Реєстрація безкоштовна

Отримання сертифікату про народження платне

Австралія: 49,50 австрал. дол.

Канада: 27 кан. дол.

Велика Британія: 11 фунтів стерлінгів

○ Підходи окремих країн до встановлення плати за окремі адмінпослуги

Сертифікати про народження в Техасі, США:
можливість вибору форми документа,
від чого залежить розмір плати

«Звичайні»
Стандартні сертифікати
про народження
22 дол. США

«Незвичайні» (як сімейна цінність)
сертифікати про народження
60 дол. США
(при цьому такий сертифікат має таку ж
юридичну силу як і «звичайний»)

○ Підходи окремих країн до встановлення плати за окремі адмінпослуги

Велика Британія

Диференціація вартості закордонного паспорта залежно від

- віку
- кількості сторінок в документі

Закордонний паспорт	Звернення онлайн	Звернення у паперовій формі
Для дорослого (від 16) на 34 сторінки	£75.50	£85
Для дорослого (від 16) на 50 сторінок	£85.50	£95
Для дитини (до 16) на 34 сторінки	£49	£58.50
Для дитини (до 16) на 50 сторінок	£59	£68.50
Для людей, народжених до 2 вересня 1929 року	Безкоштовно	Безкоштовно

Підходи окремих країн до встановлення плати за окремі адмінпослуги

Канада (Онтаріо)

Щоб одружитися, необхідно

1

Отримати дозвіл на одруження.

Діє 90 днів.

Вартість: 140 канадських доларів

2

Провести церемонію одруження

протягом 90 днів після отримання дозволу

3

Сертифікат про одруження видається протягом 15 робочих днів за 15 канадських доларів. Протягом 5 робочих днів за 45 канадських доларів

Підходи окремих країн до встановлення плати за окремі адмінпослуги

Вартість плати для розгляду заяви про розлучення

 Велика Британія	 Нова Зеландія	 Естонія	 Канада
550 фунтів стерлінгів. Звільнення від плати застосовується, якщо низький дохід, відсутні заощадження чи заявника віднесено до пільгової категорії	211,5 доларів. У деяких випадках можна попросити суд скасувати збір	100 євро (у разі подання до суду) Державне мито 26 євро сплачується за реєстрацію розлучення	632 канадських доларів у разі подання заяви зі згодою обох із подружжя. 212 канадських доларів у разі подання заяви одним із подружжя. Заява подається до суду

Чи зменшується плата за онлайн-послуги?

Ірландія

Отримати паспорт онлайн на 20 євро дешевше, ніж особисто.
Онлайн £75, особисто – £95

Велика Британія

- Реєстрація зміни назви підприємства: онлайн – 8 фунтів стерлінгів, у паперовій формі – 10 фунтів стерлінгів
- Реєстрація інкорпорації онлайн – 10 фунтів стерлінгів, у паперовій формі – 40

Які критерії впливають на плату за адмінпослугу?

Швидкість (пріоритетність) надання послуги

Великобританія
Зміна назви підприємства – 10 фунтів стерлінгів, у день звернення – 50 фунтів стерлінгів

Шотландія
Свідоцтво про народження 15 фунтів стерлінгів або 30 фунтів стерлінгів у той самий день обслуговування

Диференціація розмірів плати в залежності від строку дії документа, вікової категорії, розмірів підприємства, доходів споживача послуги тощо

Ірландія
Розмір плати за водійські права залежно від строку дії прав (10-річні права – €55, 3-річні права – €35)

Естонія
Державне мито за реєстрацію індивідуального підприємця встановлено в 11 разів нижче, ніж за реєстрацію акціонерного товариства

Загальні висновки за результатом аналізу міжнародного досвіду

У 5 із 9 країн (Австралія, Велика Британія, США, Фінляндія, Нова Зеландія) визначення розміру адміністративного збору делегується органам, відповідальним за надання відповідних послуг

У 5 із 9 країн органи, яким делеговано визначення розміру адміністративних зборів, мають керуватись закріпленою методикою розрахунку розміру адміністративного збору (Австралія, Велика Британія, США, Канада, Нова Зеландія)

Загальні принципи визначення розміру адміністративного збору, які застосовуються у більшості країн є прийнятними для України (плата покриває собівартість послуги, але якщо послуга є суспільно важливою, плата може бути зменшена/відсутня; послуги, які мають економічне значення для отримувача можуть оплачуватись у розмірі більше їх собівартості)

Окремі принципи інших держав також можуть бути враховані: ЦОВВ відповідальні за актуалізацію розмірів зборів за послуги, які ними надаються (Нова Зеландія), рішення про розмір збору приймається із обов'язковим громадським обговоренням під час його встановлення (Канада)

**Обговорення питань врегулювання
плати за надання адмінпослуг**

Який термін доцільніше використовувати для визначення плати за надання адмінпослуг?

(адміністративний збір, адміністративна плата, плата, інше)

**Яким НПА має встановлюватись методика
розрахунку розмірів плати за надання адмінпослуг?**

(законом, постановою КМУ, наказом ЦОВВ, інше)

**Яким НПА має безпосередньо визначатись
розмір плати за надання адмінпослуг?**

(законом, постановою КМУ, наказом ЦОВВ, інше)

Які критерії мають бути враховані при розрахунку розміру плати за надання адмінпослуг?

(собівартість послуги, соціальне та економічне значення послуги, попит, терміновість надання послуги, інше)